

## Rikke tikke tik, wie ben ik?

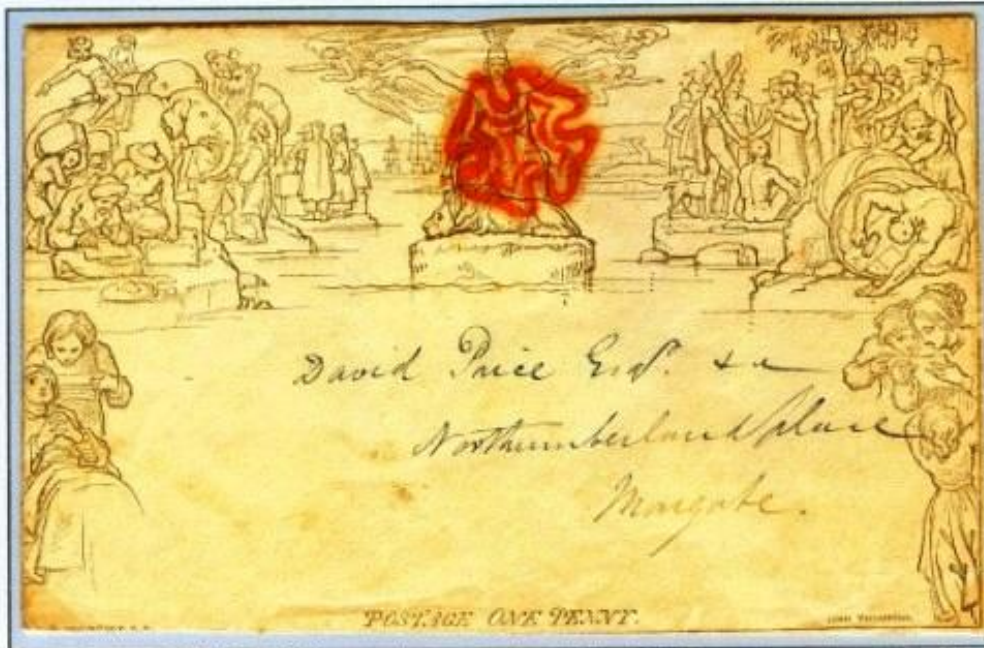
Het verhaal van een schrijfmachine van bij zijn geboorte tot het totaal verdrongen worden door de hedendaagse technologie.

1. Wat vooraf ging ...
2. Steeds beter en meer ingeburgerd.
3. Bruikbaar in vele omgevingen.
4. Zijn broertjes en zusjes.
5. Altijd maar sneller en sneller leren schrijven.
6. Oud, versleten en gedumpt.



Repiqué uit VS (16jun1900) met traditionele schrijfmachine op bureau

## 1. Wat vooraf ging ...



One-penny MULREADY envelope; gebruikt in 1840 van Londen naar Margate, afgestempeld met rode Maltese kruis Links; klerken schrijven hun commerciële transacties neer in logge boeken

Voor de komst van de typemachine was het schrijven hoofdzakelijk een handenaarbeid. Waar het erop aan kwam het geschrevenen duidelijk en juist voor latere doeleinden of controle te bewaren. Bedrijven werden hiertoe meer en meer verplicht bij wet.



De ontwikkelingen in de boekdrukkunst scherpt de behoefte om sneller en even duidelijke teksten aan te maken. Waar commerciële nood het hoogst is, is de oplossing nabij.



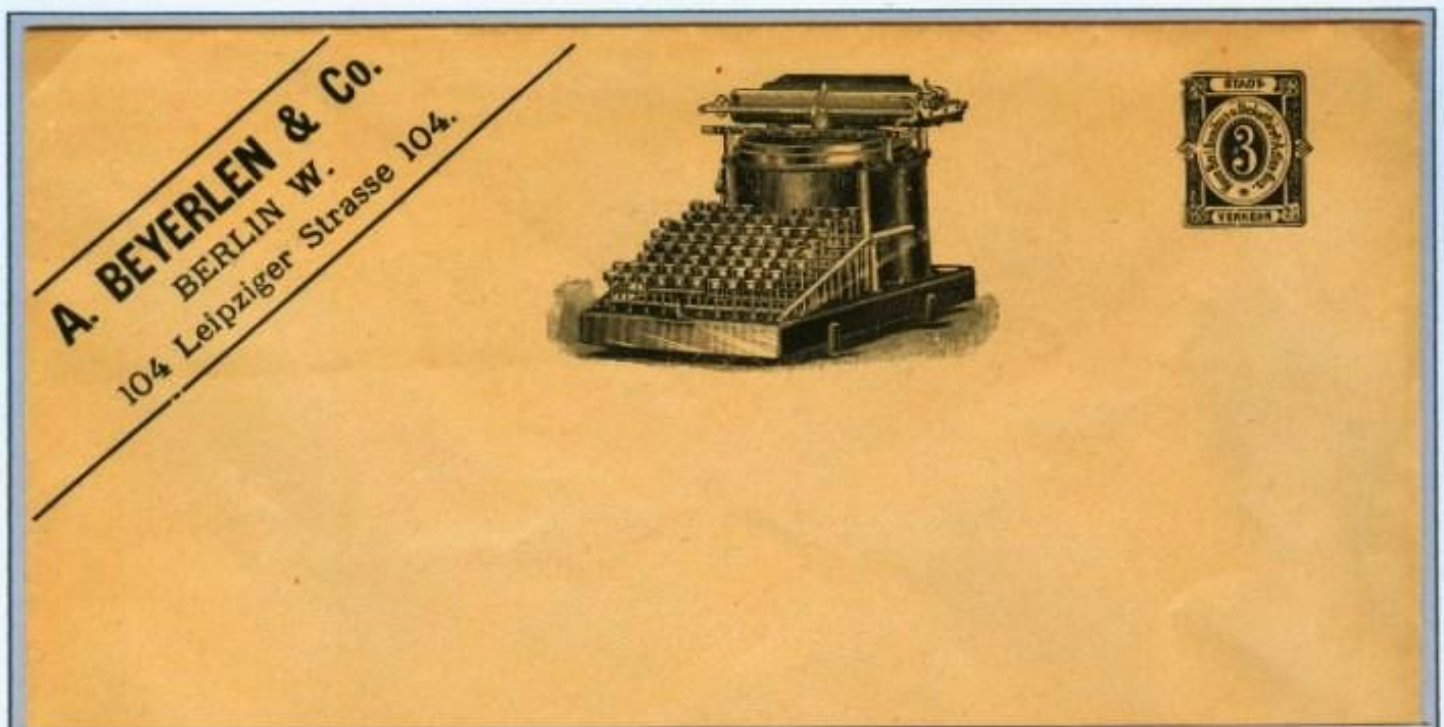
Eerst wordt via een combinatie van (voor)drukken en schrijven (later typen) aan de verplichtingen voldaan. En ja, de typemachine wordt uitgevonden en in 50 jaar tijd een volwaardig commercieel product.

## 1. Wat vooraf ging ...



*Aangetekende brief met stempel van Mitterhofer*

In het jaar 1864 werd de schrijfmachine met hamertjes uitgevonden door Peter Mitterhofer (1822-1893). De eerste teksten perforeerde de bladzijde en waren bestemd voor slechtziende en blinden.



*Neue Berliner Omnibus- und Packetfahrt Actien-Gesellschaft; één van de 10 stadsposten die Berlijn rijk is. Eind jaren 1890 gefrankeerd op bestelling met privaat illustratie van een "Yost"*

De eerste praktische schrijfmachine werd in de Verenigde Staten ontwikkeld door Christopher Latham Sholes, en werd gecommmercialiseerd door Remington Arms company in 1873. Het was G. W. Newton Yost, oprichter van de firma Yost, die startte als verkoper bij Remington en die hen destijds overtuigde van het commercieel nut en uitbouw.

2. Steeds beter en meer ingeburgerd.



'Porte Timbre' uit Uruguay met pub van schrijfmachines Remington. Deze postzegels (1925) werden verkocht in het postkantoor aan verlaagd tarief.



Reeds van begin jaren 1900 waren bedrijven (zoals Remington) druk bezig het product te verbeteren op vlak van snelheid en haperingen, wat nog al wat ernstige zorgen baarde. De typemachine werd snel populair.



Russisch postwaardestuk gebruikt september 1899 met publiciteit van schrijfmachine 'Yost'.

2. Steeds beter en meer ingeburgerd.



Zwarte drukverschuiving

Vele constructeurs verspreid over de hele wereld zorgde ervoor dat de productie werd opgedreven en betaalbaar werden zodoende raakte deze toestellen snel ingeburgerd in vele bedrijven.

STEENKOLEN  
EN  
COKES.

W. H. C. BOLLEUR S.  
Schiedamschedijk 24  
ROTTERDAM

Specialiteit  
in  
ENGELSCH  
ANTHRACIEKOLEX.

MAGAZIJN **HARLENE**  
van  
Heeren Mode-Artikelen, à f 0.80, f 2 - en f 3.50  
per flacon

ALDY. SCHALTEN

Amerikaansche Orgels.  
Liefelijke toon, fijne kasten.  
Grootte Sorteering. Lage Prijzen.  
**A. J. de Wit,**  
Rotterdam, Van der Werffstraat 49.  
Prijscouranten gratis en franco.

VERLAATSTRAAT 86.

De Beroemde  
**DUPLEX en JEWETT**  
SCHRIJFMACHINES  
zijn verkrijgbaar bij de hoofdagenten  
**CHABOT en ANDRES,**  
ROTTERDAM.

POSTBLAD.  
MAZAWATTE TREE

(\*) PRIJS 1 CENT.

(\*) Voor intercommunale correspondentie een postzegel van 2 cent bijplakken.

Nederlands Postblad met publiciteit o.a. van schrijfmachines verkocht aan verminderd tarief

2. Steeds beter en meer ingeburgerd.



Elke constructeur had zo zijn eigen model, vooral met het doel te evolueren naar lichtgewicht, betrouwbare en betaalbare schrijfoestellen.



Inhalt: Mitteilung des Postbedamts Berlin.

Privatangeige.

Über 200 Maschinen an Lager

Schreibmaschinen  
Rechenmaschinen  
Buchungsmaschinen

Verlangen Sie die illustr. Druckschrift Nr. 571  
oder kostenlose unverbindliche Vorführung!

Klein-Torpedo Modell 18

**Gebr. Weinitzschke**  
Das Haus für Büromaschinen  
BERLIN C 2, Spittelmarkt 1-2 · Anruf: 16 56 11

Triumphator

Horst  
Cassida

Duits postcheque enveloppe met publiciteit op achterzijde: model Torpedo 18.

2. Steeds beter en meer ingeburgerd.



Het geratel en getik in de kantoren en huiskamers zal zeker storend geweest zijn, zodat de industrie ook daar onderzoek en resultaten geeft geboekt.



Firma perforatie M (Mercedes afdeling schrijfmachines) uit 1923



Busta Lettera Postale (BLP); Italiaanse briefkaart met publiciteit t.v.v. Italiaanse WO I-slachtoffers. Binnenblad; met afbeelding van een schrijfmachine 'Mercedes'. Achterzijde afbeelding machine van 'Yost'.

### 3. Bruikbaar in vele omgevingen



De eerste postzegels van Oeganda, uitgegeven in 1896, waren getypt. Violet "VR" versie met boordlijn op drie kanten. **certificaat**



Tonga getypte 'Half Penny' (1/2d) violette overdruk over provisie zwarte en rode 90° verdraaide overdruk op 2d blauwe King George I. **certificaat**



Britse tijdelijke bezettingspost in Turkije tijdens WO I (1916 - Long Island) werd met een schrijfmachine vervaardigd als noodpostzegels. Om het vervaardigen te versnellen werd gebruik gemaakt van carbonpapier (blauw, paars). Een Britse administrator, Lt. H. Pirie-Gordon maakte ze aan en signeerde ze voor beveiliging. Hij informeerde de postadministraties en moest ze terug uit de handel nemen.



Dat de typemachine werd gebruikt in bedrijven is algemeen gekend. Dat de post een schrijfmachine gebruikte voor het vervaardigen van postzegels, meestal noodzegels, is minder geweten. Ook schrijvers van romans of de pers ontdekten snel hun nut.



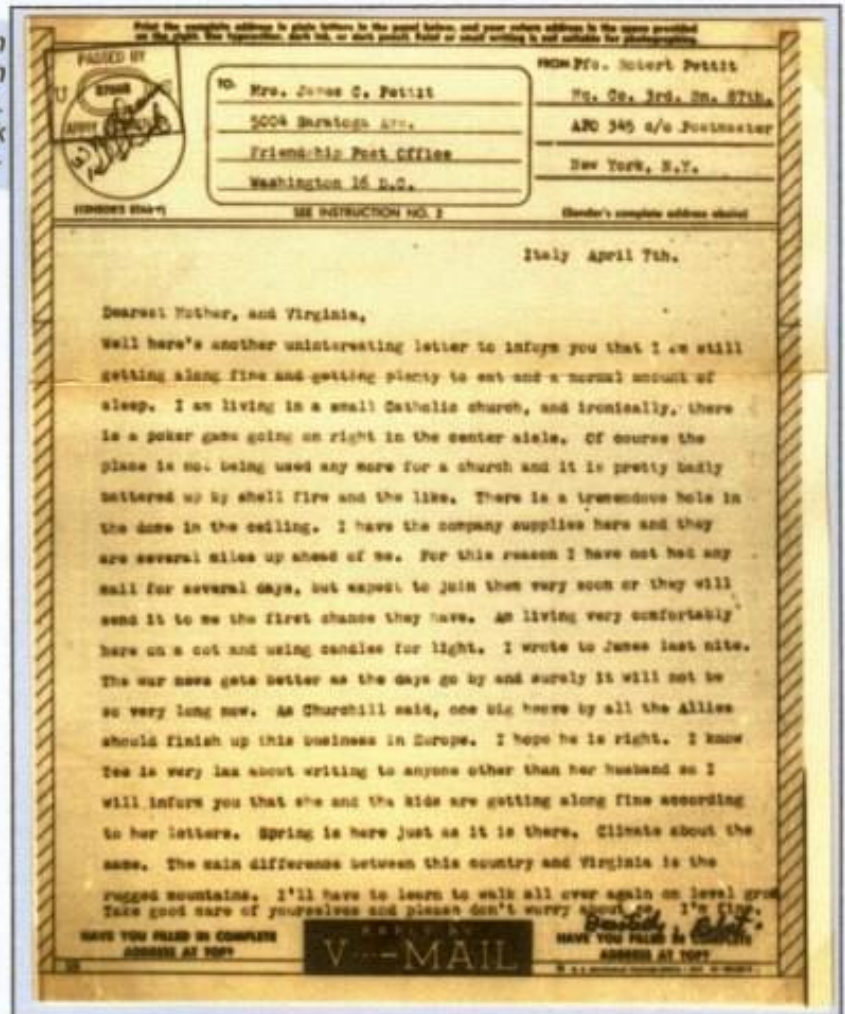
USA (April 15, 1933) Fancy Cancellation van Briggsdale, Ohio. Typende Man zit aan bureau met typemachine. Merk op dat de afstempeling is gedateerd 15 april, wat de officiële belastingaangifte dag is in de V.S.



### 3. Bruikbaar in vele omgevingen

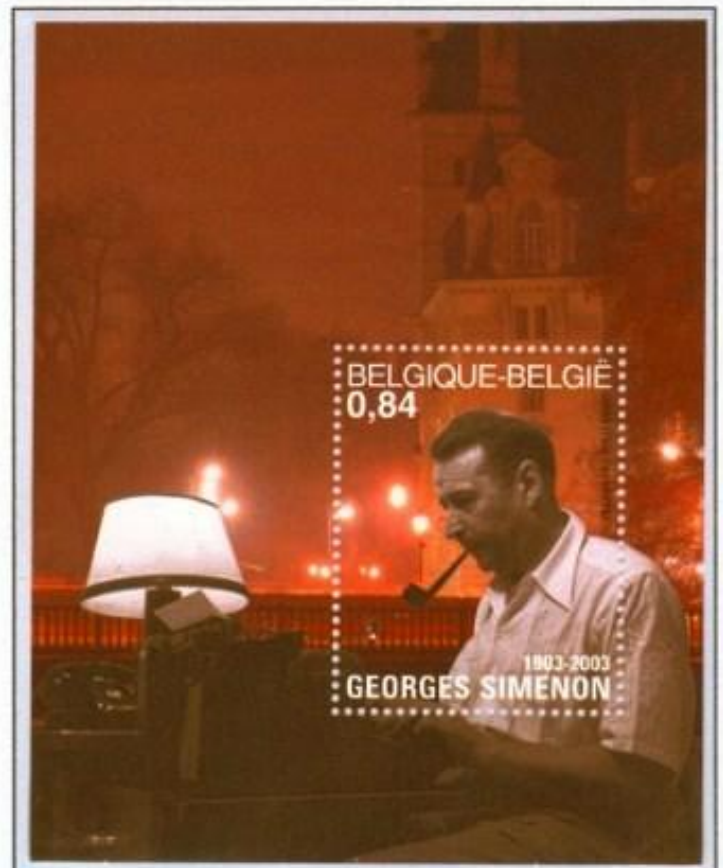
V-mail (7 IV 1945) met censuurmerkteken van front (Italië - APO 345 - 10th Mountain Division) naar thuisbasis. Adres en inhoud getypt wat uitzonderlijk was aan het front. ►

Uiteraard is de brief en teksten de meest voorkomende toepassing van de schrijfmachine.



Wie kent niet de beroemde show van Jerry Lewis uit 1958 met de song 'the typewriter' dat in 1950 door Leroy Anderson gekomponoerd werd voor de schrijfmachine als soloinstrument en orkest. Het Olympia model gebruikt op de postzegel is van de jaren 50. Mogelijks heeft dit model en scène uit de film "Who's Minding The Store" de ontwerper van de postzegel geïnspireerd.

George Simenon gebruikt een schrijfmachine voor het schrijven van zijn werken. ►



### 3. Bruikbaar in vele omgevingen



**ORGANISATION MÉTHODIQUE DES BUREAUX**

<p>MACHINES À CALCULER <b>METAL</b></p> <p>MACHINES À PROSCRIRE <b>SUPERMETAL</b></p> <p>CLASSIFIERS VERTICAUX <b>YAC</b></p> <p>FICHIERS VISIBLES <b>FORINDEX</b></p> <p>RAYONNAGES METALLIQUES <b>YAC</b></p> <p>DOSSIERS SUSPENDUS <b>C.V.S.</b></p>		<p>MACHINES À CALCULER <b>PRECISA</b></p> <p>CAISSES ENREGISTREUSES <b>RIV</b></p> <p>PLANNING <b>PRODUC.TROL</b></p> <p>BUREAUX METALLIQUES <b>YAC</b></p> <p>FICHIERS À STATISTIQUES <b>STATIBOX</b></p> <p>DUPLICATEURS OFFSET <b>A.B. DICK</b></p>
---	--	--

**Y.A. CHAUVIN** 4 bis et 6, rue aux Ours, PARIS (3<sup>e</sup>)  
Téléphone : TURbigo 84-35 +

34916

FRANCAISE 0.25	FRANCAISE 0.25
FRANCAISE 0.25	FRANCAISE 0.25

Het gebruik van een schrijfmachine nam stelselmatig toe en in alle lagen en diensten van bedrijven of staatsdiensten. Er kunnen mee werken werd deel van de job. Alles werd netjes uitgetikt.

Gaande weg werden schrijfmachines ook in de hobby en privé-sfeer geïntegreerd.

Olympia

A SUA MÁQUINA DE ESCRIVER

A ALEMANHA PRODUZ E O MUNDO COMPRA  
OLYMPIA MÁQUINAS DE ESCRITÓRIO, LDA.  
STAND EXP. - AV. ALIBRANTE BEL, 306-D - TELEF. 52149  
LISBOA

RELOJOARIA  
SUIÇA

T. 1122 - Agência oficial - OMEGA

O BOM CAFÉ FAZ O BOM PALADAR  
*cimbali*. É O CAFÉ DOS ENTENDIDOS  
*cimbali*. É FEITO NA MÁQUINA

LA CIMBALI

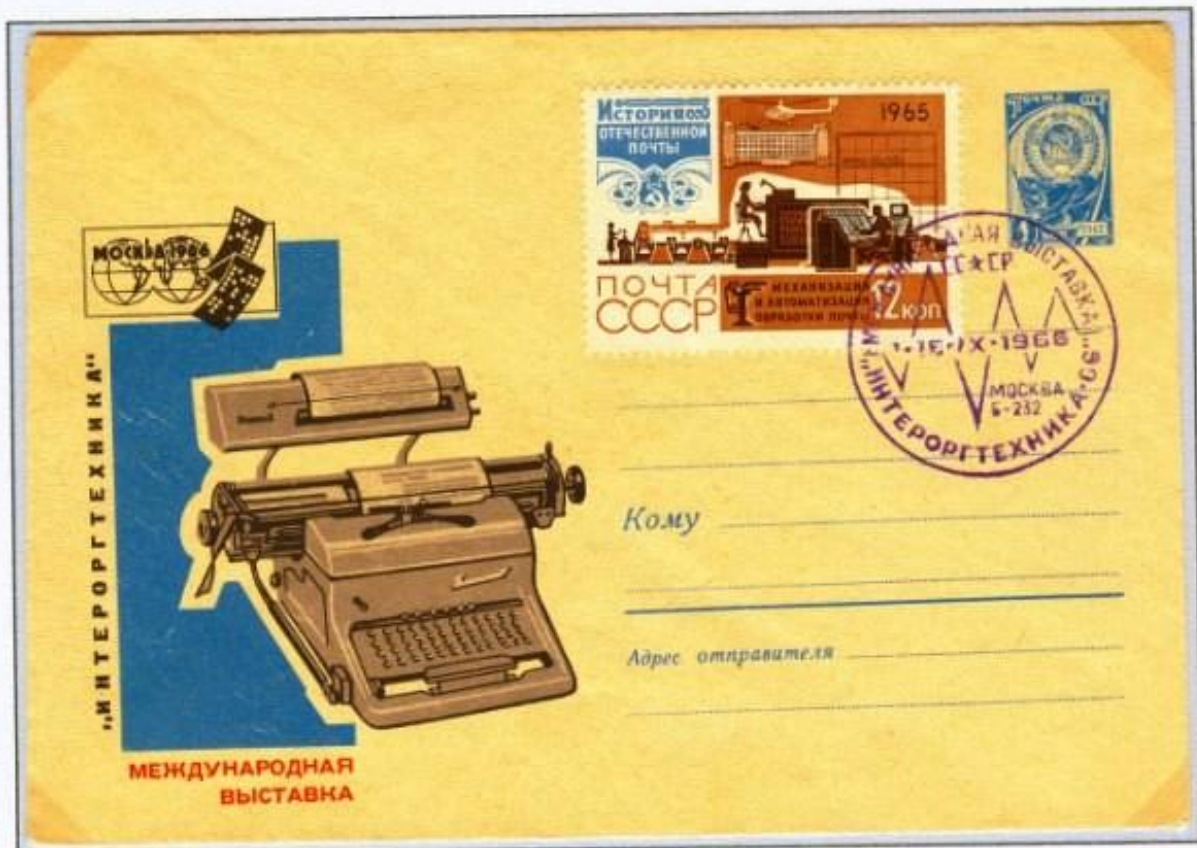
Portugees Postwaardestuk met publiciteit van schrijfmachine Olympia;

#### 4. Zijn broertjes en zusjes



Telex, boekhoudmachines, sommige elektronische rekenmachines, computers en personal computers werden uitgerust met een klavier allen gebaseerd op het klavier van een typemachine. Het is merkwaardig te zien dat azerty en qwerty klavieren de tand destijds hebben kunnen doorstaan. De rede zou zijn dat er geen beter alternatief voorhanden zou zijn. Alhoewel de scholing er ook voor iets tussen zit.

Kleurverschuiving (ED certificaat)



5. Altijd maar sneller en sneller leren schrijven.



Een eeuw later werd pas overgeschakeld op elektrisch aangedreven schrijfmachines. Welke de snelheid merkkelijk kon opdrijven. Met de komst van de elektronica en computer mogelijkheden kon m'n sneller een mooi en correct werk afleveren.



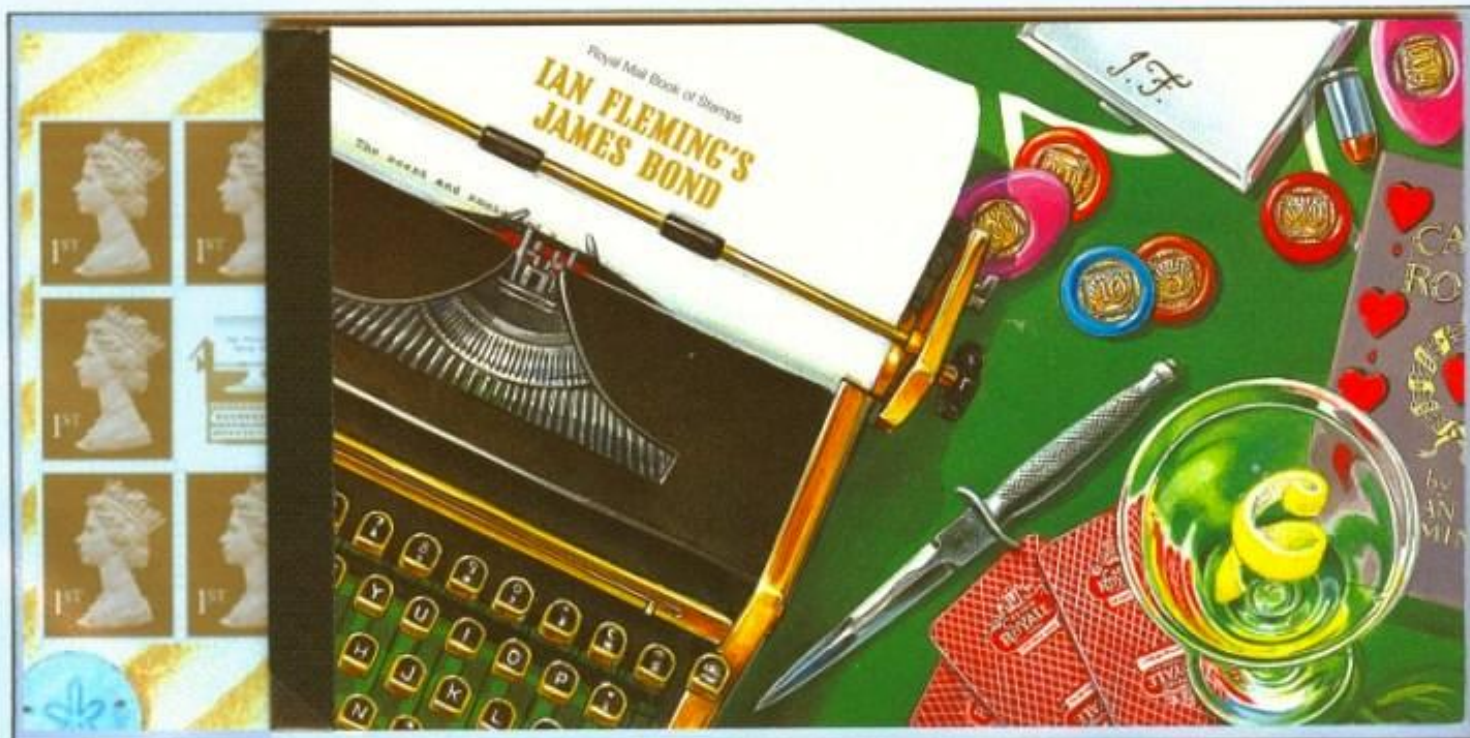
## 5. Altijd maar sneller en sneller leren schrijven.



Alle middelen waren goed om sneller en mooier resultaat te boeken; zoals producten om fouten te verbeteren.



Het aller belangrijkste is zonder enige twijfel het machineinktlint. Inktlint wordt links en rechts op een rolletje gedraaid en verschuift een beetje na elke aanslag van een letter. Als het lint is verbruikt, wordt de richting automatisch omgekeerd. Bij de oudere machines moet het lint echter handmatig worden teruggedraaid. Sommige inktlinten zijn aan de onderzijde rood, aan de bovenzijde zwart (of donkerblauw), zodat er in twee kleuren kan worden getypt.



Postzegelboekje Groot-Brittannië "Ian Fleming's James Bond"; bovenzicht schrijfmachine met lint.

5. Altijd maar sneller en sneller leren schrijven.



Om het reproduceren te versnellen werd soms carbon papier gebruikt tussen twee vellen papier of gebruikt gemaakt van een stencil waarmee de getypte tekst veel vuldig kon worden afgedrukt.



Noodzegels uit Oekraïne (18 oktober 1993); na de onafhankelijkheid in 1991 ontstond er postzegelschaarste en werd in analogie van andere russische staten en grootsteden noodzegels vervaardigd. Vanuit het postkantoor Chernigov werd met behulp van een computer in schrijfmachine stijl noodpostzegels vervaardigd.

5. Altijd maar sneller en sneller leren schrijven.



Stakingspost uit Groot-Brittannië (8 feb 1971); er werd in die periode toegestaan aan andere diensten om postzegels te maken en de post te bedelen. Hier werd gebruikt gemaakt van stencils en een schrijfmachine om postzegels te produceren.



Net getypte of gedrukte adressen zullen dan ook sneller kunnen gesorteerd en bedield worden. Als er dan geen staking is, natuurlijk!

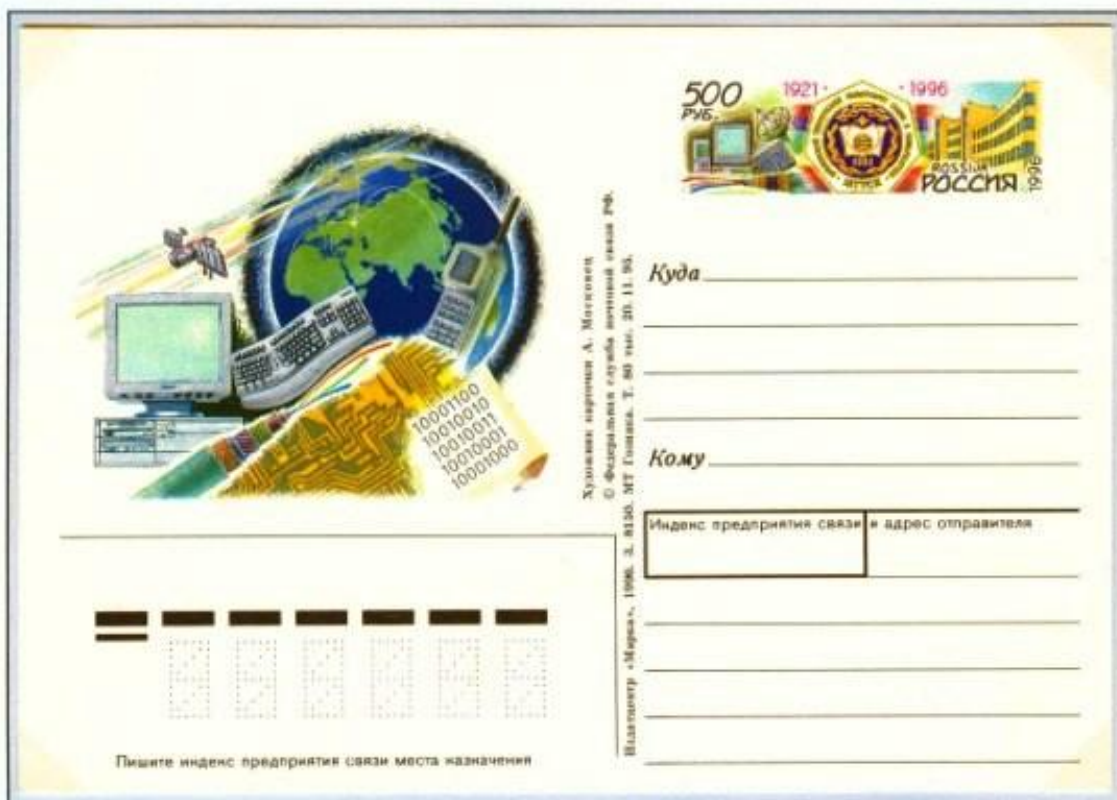
6. Oud, versleten en gedumpt.



Heden worden typemachines totaal verdrongen door de personal computer die geladen met krachtige tekstverwerkingsprogramma's en gebruik makend van mooie fonten (lettertypes) en laserprinters, een beter en mooier resultaat maken.



Enkel het klavier van de oude schrijfmachine werd gerecupereerd en als input instrument van een



PC en ervoor gezorgd dat ze beter en handiger werd dan zijn voorganger.